

L I T E R K A

---

letní speciál 2011

- » Editorial
- » Krajem pověstí a bájí
- » Osobnosti Česko – Ottův slovník naučný
- » Knižní bleší trh
- » Makety opět ve světě
- » Korespondence Alfonse Muchy
- » Z návštěvní knihy
- » Skrytá paměť Moravy
- » Moje sestra Anna-Marie
- » Cizincem světa i sobě
- » 3 otázky pro Lenku Markovou
- » Bohuslav Balbín: Tuřanská Madona
- » Listonoš vítř
- » Pohádková tajenka
- » Několik historek ze života AG

*Milí čtenáři,
stejně jako v loňském roce i letos přicházíme s rozšířeným letním vydáním našeho zpravodaje. Na stránkách tohoto čísla si můžete přečíst obvyklé novinky z činnosti Památníku. Přinášíme letmý pohled do našich sbírek se zaměřením na nové, nejzajímavější přírůstky, mezi které bezesporu patří kolekce korespondence Alfonse Muchy a první překlad Balbínova díla Diva Turzanensis do češtiny. V červnu proběhlo v Mikulčicích slavnostní vyhlášení literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Přečtete si rozhovor*

se středoškolskou učitelkou Lenkou Markovou, jejíž studenti se této soutěže s úspěchem pravidelně účastní. Tajemnice soutěže Andrea Procházková Vám nabízí malé ohlédnutí za právě ukončeným ročníkem a ukázky z vítězných prací. V těchto letních dnech však chceme také přispět k prázdninové pohodě několika tipy na zajímavou knihu, výstavu nebo výlet. Nezapomněli jsme tentokrát ani na naše nejmladší, které jistě pobaví i připravená tajenka plná pohádkových postav. Světem pohádek, bájí a pověstí nejen děti, ale i dospělé provede nejbližší výstava Památníku, která bude zahájena začátkem září. Knihomily jistě potěší zpráva o připravovaném knižním bleším trhu. Krásné letní dny plné nezapomenutelných zážitků Vám přeje

Vaše Romana Macháčková

L
e
t
n
í
s
p
e
c
i
á
l
2
0
1
1

Vojtěch Kučera: Kolem

*Odněkud bylo slyšet hudbu.
Něco mezi flétnou, houslemi a klavírem
plynulo vzduchem jak babí léto.*

*Dvě dřívky
si v kašně namáčely své
copy,
kapičky o dlažbu cinkaly.*

KRAJEM POVĚSTÍ A BÁJÍ

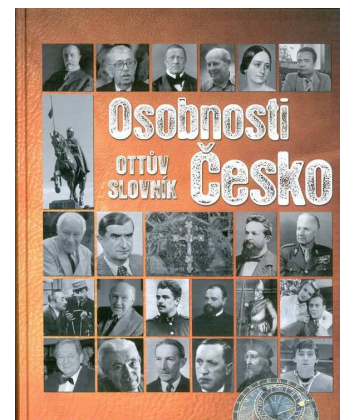
Léto a putování neodmyslitelně patří k sobě. Je nespočet krásných a zajímavých míst, kudy se Vaše toulavé boty mohou vydat. Mnoho z nich má bohatou historii, ať už pravdivou nebo smyšlenou. Každý kraj nabízí řadu bájí a pověstí. Zavítáte-li do boskovického regionu, Vaše toulky mezi řekami Svatkou a Svitavou, kde se odehrávaly děje pohádkových a bájných příběhů, Vám usnadní pohádková mapa regionu a vandrovní knížka. Také kniha Pověsti a pohádky od Svitavy, od Svatky, v níž místní vyprávění vybral a převyprávěl PaedDr. Zdeněk Peša, Vám mj. prozradí, jak vznikl název hradu Boskovice, kde je možné potkat vodní vílu, divoženky, hejkala i kejchala, kde je dobré vyhnout se vodníkům, čertům, čarodějnicím a loupežníkům, kde může člověk zakopnout o skřítku, co se stalo se svatebčany pod Loukou, jak to bylo s rytířem Čertoryjem nebo s bílým hadem se zlatou korunkou. Realizátoři celého projektu pro Vás připravili také tematickou stolní hru, pexeso nebo GPS hru (www.regionboskovicko.cz). Vaše vandrování tak bude příjemným a veselým zážitkem pro celou rodinu.

Pokud by se Vám však boskovický region zdál příliš malý či dobře již známý, můžete se k dalším výletům, tentokrát po celém území Moravy, inspirovat od září do prosince v Památníku písemnictví na Moravě na výstavě Moravské mýty, pověsti a pohádky. Přivítají Vás lidové postavy obecně známé i ty, které se vážou pouze k danému místu. Nahlédnete do osobních zápisků těch, kteří moravské pohádky a pověsti se zájmem sbírali a přepisovali. Výstava v Památníku bude zahájena 7. září a potrvá až do konce tohoto roku.

OSOBNOSTI ČESKO OTTŮV SLOVNÍK

V úvodu více než osmisetstránkové publikace zmiňuje prof. PhDr. Václav Bůžek jeden z důvodů, proč se domnívá, že má podobně stavěná kniha jako tato v současné době své místo v našich knihovnách: „Jazyk krátkodobých textových zpráv a komunikace po internetu pronikly i do kultury vyjadřování a způsobu uvažování. Večer již není čas na usínání s knihou v ruce, literární zážitky vystřídal na nočním stolku mobilní telefon a notebook. Na poutavé romány i drobné povídkové soubory pomalu usedá v domácích knihovnách prach, jejich příběhy upadají nezadržitelně do zapomnění minulosti.“ Ať už se s podobnými názory ztotožňujeme nebo ne, nelze obsáhlé publikaci Osobnosti Česko upřít význam v mnoha ohledech.

Na vzniku knihy se podílel velký počet odborníků. Ti sestavili množství ověřených dat umístěných na jedné ploše a doplněných bohatým ilustračním materiálem. Téměř deset tisíc abecedně řazených hesel obsahujících sice pouze nejnutnější údaje může být prvním zdrojem informací vedoucích k následnému studiu. Téměř pět tisíc fotografií zachycuje nejen samotné osobnosti – vědce, umělce, sportovce, politiky ad. – ale i řadu významných staveb, interiérů, vynálezů nebo uměleckých děl a citací z nich. Pro lepší orientaci jsou barevně odlišena hesla zařazená pod jednotlivými písmeny, což vyhledávání velmi usnadňuje. Můžeme s Václavem Bůžkem nesouhlasit. Kdo opravdu chce, na krásnou literaturu si vždy čas najde. Přesto podobné encyklopedie jako tato mohou být příjemným a užitečným pomocníkem.

(Osobnosti Česko – Ottův slovník. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, s.r.o., 2008.)

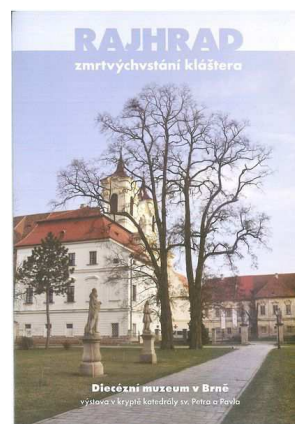
KNIŽNÍ BLEŠÍ TRH

Hledáte knihu, která již dlouho neleží na pultech knihkupectví? Nebo i Vám se zdá, že Vaše vlastní knihovna narůstá do obřích rozměrů? Obracíte v rukou každý nový titul s otázkou, zda jej opravdu potřebujete? Existuje typ čtenáře (a mezi nimi jsou i spisovatelé), který pod hrozbou zavalení nebo láteření nespokojených členů společné domácnosti uplatňují jasné pravidlo: novou knihu za starou. V praxi to znamená, že koupí-li si náruživý čtenář knihu novou, musí jednu starou vyřadit. Nabízí se otázky: Kam s ní? Věnovat přátelům, známým? Dát do antikvariátu? Přejde Vám to neosobní a rádi se o své zážitky ze čtení s novým majitelem knihy podělíte? Pokud se Vám doma nastřádaly svazky Vámi již nečtené, které by však mohly ještě potěšit někoho jiného, můžete je nabídnout zájemcům na připravovaném Knižním bleším trhu, který se bude konat čtvrtou nedělí v září na nádvoří benediktinského kláštera, před vstupem do Památníku písemnictví na Moravě. Přátelské setkání milovníků tištěného slova, sběratelů, členů Klubu přátel Památníku a zaměstnanců se nemůže pyšnit tradicí, na niž by navazovalo. Přesto se však bude konat na místě, kde písemnictví svou tradici má. Rajhrad a především místní, nejstarší klášter na Moravě má bohatou historii. Nabízí nejen rozmanitý obsah historické benediktinské knihovny s šedesáti šesti tisíci svazky, ale i odkaz řady významných osobností. Těšíme se na Vás v sobotu 24. září od 10 do 13 hodin.

MAKETY OPĚT VE SVĚTĚ

Makety rukopisů uložených v historické benediktinské knihovně rajhradského kláštera, antifonáře a žaltáře královny Alžběty Rejčky, jsou opět k vidění i mimo prohlídkovou trasu Památníku písemnictví na Moravě. Byly zapůjčeny Diecéznímu muzeu v Brně, které v kryptě katedrály sv. Petra a Pavla uspořádalo výstavu s názvem Rajhrad – zmrtevýchvstání kláštera. Výstava kromě středověkých rukopisů přináší originální umělecká díla z klášterních sbírek a také dokumentaci historického vývoje nejstaršího kláštera na Moravě. Velká pozornost je na výstavě věnována stavitelskému umění významného barokního stavitele Jana Blažeje Santiniho Aichla, podle jehož návrhu byl rajhradský klášter přestavěn do současné podoby. Zajímavým počinem jsou jistě modely kostela sv. Petra a Pavla v rajhradském klášteře, které vznikly ve spolupráci s Fakultou architektury VUT v Brně a poukazují na prostorovou koncepci a světelnou symboliku chrámové lodi. Tyto modely je možné na Petrově obdivovat do 18. září tohoto roku. Nakolik odpovídají skutečnosti, lze ověřit osobní návštěvou rajhradského kláštera, kde v tichosti barokního chrámu můžete hru světla pozorovat. Celkový obraz o klášterním komplexu doplní prohlídka konventu s odborným výkladem průvodců Památníku. Dozvíte se více nejen o benediktinském řádu, původní podobě kláštera před jeho přestavbou, o obsahu historické knihovny, ale také o celkové historii písemnictví na Moravě, v níž i rajhradský klášter sehrál podstatnou úlohu.

KORESPONDENCE ALFONSE MUCHY

Světově uznávaný malíř Alfons Mucha měl své rodné kořeny v moravských Ivančicích. Že na své rodiště nezapomínal a navštěvoval ho rád, především o ivančické pouti, dokazuje rozsáhlá korespondence, kterou do svých sbírek Památník zakoupil. Jedenáct dopisů,

dvacet devět pohlednic a tři lístky z let 1918–1939 posílal Mucha z Čech i ze zahraničí a zmiňoval v nich nejen své časté vzpomínání na rodnou Moravu a přátele, ale i politiku, cestování, práci a vlastní děti. Byly adresovány ivančickému holiči J. Wolfgangu Zieglerovi, narozenému roku 1850. Kromě svého povolání se Ziegler ve svém volném čase věnoval lovu. Vlastní úlovky následně preparoval a stávaly se nedílnou součástí školních přírodovědeckých kabinetů. Jeho pravnucek MUDr. Pavel Kalvoda uvádí, že tato pradědečkova myslivecká vášeň byla součástí přátelství se slavným malířem. V rodině se však traduje další důvod návštěv umělce u Zieglerů. Manželka místního holiče platila za výtečnou kuchařku a její kulinářské umění Alfons Mucha zmiňuje i ve svých dopisech, v nichž děkuje za pohostění a domácí atmosféru. Oblíbeným místem k hovorům se za dob jeho pobytu v Ivančicích stala také zahrada, v níž byla pořízena společná fotografie, která kolekci korespondence doplňuje. Vzhledem k rozsáhlé sbírce Muchovy pozůstalosti, uložené v pobočce Muzea Brněnska v Muzeu v Ivančicích, je jistě získání této korespondence dalším podstatným střípkem do barevné mozaiky malířova odkazu.

Z NÁVŠTĚVNÍ KNIHY

14.5.2011

Výstava pana Roberta Musila byla okouzlující. *Barča a Sarča*

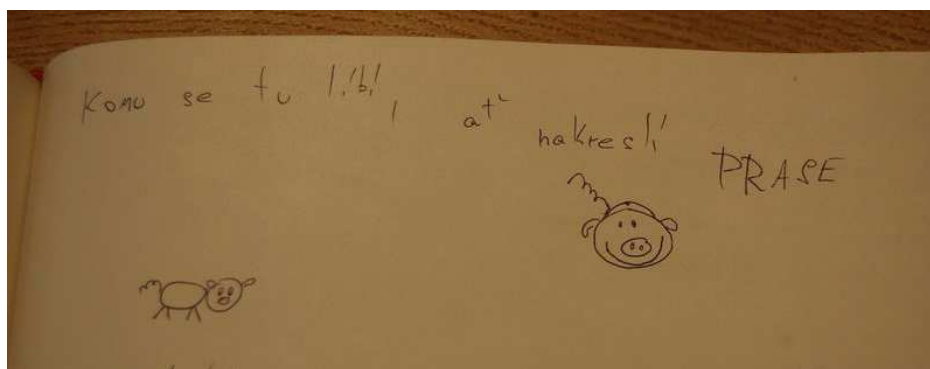
29.6.2011

Poutavý a zajímavý výklad nás velmi potěšil, obohatil naše vědomosti, které rádi předáme našim žákům. Moc děkujeme. *40 učitelů z Jihlavy*

5.7.2011 Cyril a Metoděj

Děkujeme za Hlaholici, že můžeme chválit Boha naším jazykem... Děkujeme za fundovaný výklad. Asi se ještě vrátím...

A. Staňková & Zdeněk P.

Skrytá paměť Moravy

Nejlepší „Cizinec“ byl odtajněn 17. června v Mikulčicích, ceny jsou rozdány a je čas ohlédnout se, co všechno letošní jubilejní ročník přinesl. Soutěžícím nabídl téma „Cizinec“ a ačkoli jde o slovo mnohovýznamové, zadání směřovalo spíše ke ztvárnění vlastní zkušenosti s odlišným prostředím a s odlišností lidí či pocitů cizince v našem prostředí. Inspirativnější však byla pro většinu mladých lidí ona druhá možnost, a to zachytit člověka v situacích, v nichž se stává cizincem, aniž by opustil známé prostředí... Porotu, která letos hodnotila rekordních 165 příspěvků, překvapila závažnost témat většiny prací: vedle příběhů o cestách do cizích zemí a o setkávání s lidmi nejrůznějších národností, totiž ztvárnili mladí autoři „Cizince“ především jako člověka „odcizeného“ – sobě sama, rodině, spolužákům, společnosti... V první kategorii (12–15 let) byla jako nejlepší oceněna práce studentky Gymnázia Tišnov Magdalény Špačkové; ve druhé

kategorii (16–19 let) se vítězkou stala Kristýna Varnušková z Gymnázia Komenského v Havířově. V mladší kategorii byla druhá cena udělena Kateřině Hájkové z Brna. Třetí oceněná, Marie Černá z Prahy, v této soutěži uspěla již podruhé – před dvěma lety v mladší kategorii zvítězila. Ve starší kategorii získal druhou cenu pravidelný účastník soutěže Michal Šefara z Břeclavi a třetí cenu Tereza Šplíchalová z Boskovic.

V Literce nyní otiskujeme krátké ukázky

z vítězných prací, v úplnosti je již nyní najdete na webových stránkách Muzea Brněnska www.muzeumbrnenska.cz a v září také ve zvláštní příloze Sborníku Muzea Brněnska 2011.

A na závěr připojujeme pozvánku na putovní výstavu věnovanou prvním pěti ročníkům Skryté paměti Moravy, která bude od 8. srpna k vidění ve foyer Krajského úřadu Jihomoravského kraje a v září se přemístí do Knihovny Jiřího Mahena.

Moje sestra Anna-Marie Magdaléna Špačková

Zírala jsem na ceduli. Trochu mě to štvalo. Před dvěma dny tady rozhodně nebyla. Visela na tom provázku, co se hrozně rád štěpí a přitom je tak pevný, že si o něj vždycky pořežu ruce. Na ceduli byl vyveden modrý nápis napsaný nehezkými hranatými písmeny: ŽIDŮM A PSŮM VSTUP ZAKÁZÁN. Čtení mi vždycky šlo, i když ve škole jsem už dlouho nebyla, my nesmíme. Zvedla jsem hlavu a podívala se na vývěsní štít – POTRAVINÁŘSTVÍ HORÁČEK, stálo tam.

Pamatuju si ještě dobu, kdy ta písmena ve tmě svítila, teď už nesvítila a celá cedule je tak prorezivělá, že Č nejde ani přečíst. Sjela jsem pohledem níž. Můj odraz ve výloze nebyl moc dobře viditelný, protože uvnitř se svítilo, přesto jsem se ale našla. Stála jsem tam, středně vysoká holka s tmavými očima. Vlasy mi sahaly po ramena, vloni mi je máma ostříhala, jsou u nás v rodině nejsvětější, asi po prababičce, která pocházela ze Švédska. Měla jsem na sobě svůj obnošený hnědý kabátek s připínací hvězdou na klopi, jelikož večer už začínalo přituhovat, a na nohách plátěné kalhoty, moje nejoblíbenější – modré. V překřížených rukou jsem držela hnědou plátěnou tašku. Měla bych se poohlédnout po jiném obchodě. Pan Horáček se na mě dívá přimhouřenýma očima a knír mu začíná poskakovat, to je špatné znamení. Otáčím se a slyším, jak se zatahují žaluzie. Zabočuju za roh a uvažuji, kde bych tak mohla koupit čočku.

Uf, to bylo těsné. Stojím jako přimražená a civím na osobu, do které jsem málem vrazila. Předemnou stojí paní, je moc hezká, má vlnité blondáté vlasy jako princezna a huňatý kožíšek, který si určitě pořídím, až budu velká. Moc bych si na něj chtěla sáhnout, musí být vážně jemný. Teprve teď si všímám holčičky vedle ní. Je to ještě mrňous a s obtížemi udržuje rovnováhu na svých krátkých nožičkách. Pozorně si ji prohlížím, vypadá trochu jako mladší vydání mé sestry Anny-Marie. „O-omlouvám se,“ vykoktala jsem, hlas mi v té zimě trochu skřehotá. Paní se usmívá, má moc krásné modré oči. Dívá se na mě, potom jí pohled padne na mou hvězdu. Hezký výraz v jejím obličejí jaksi ztuhne. Popadne malého dvojníka Anny-Marie do náruče, obejde mě a její podpatky odklapají za roh. Vydávám se hledat další obchod.

Přecházím i s poloprázdnou taškou na vyhlídku. Než jsem našla další potraviny, hezky jsem si zašla a teď mě bolí nohy. Sedám si proto na

zídku, i když je trochu vlhká, tašku si pokládám na kolena. Shlížím dolů na Prahu, myslím, že vypadá nešťastně, je nějak zšedlá a ztrápenější než obvykle a taky tišší, jako klid před bouří, napadá mě.

Patnáctiletou Magdalénu Špačkovou z Předklášteří inspirovala k napsání soutěžní práce školní výuka věnovaná tématu holocaustu, který jí hluboce otrásl. Vedle literatury se věnuje hře na klavír, kreslení a volejbalu.

Cizincem světu i sobě

Kristýna Varnušková

„Konečně jsem měl dost, abych si sám mohl koupit ten stroj svobody. Slíbil jsem ženě, že ji na první let vezmu nahoru s sebou. Nikdy před tím neletěla a moc se těšila. Bylo to nádherné, takový klid, jen my dva, mraky, ptáci a všechno ostatní zůstalo dole pod námi. Volnost, přátelství a mír a já to vše měl v rukou... A to byla právě ta chyba. Na letadle se stala nějaká porucha, dodnes nevím, co to bylo, ale hlavní je, že já to nezvládl. Umřela mi v náručí... Budu si to vyčítat do konce života, dokud si budu pamatovat její vůni, chuť i smích. Tehdy se mi rozplynuly všechny naděje, ona, to malé, co mělo teprve přijít, i létání. Od té doby jsem si do letadla už nesedl. Začalo hrozné období, které už asi neskončí. Několikrát jsem se zkusil zabít, ale nedokázal jsem to. Pak jsem začal pít a odtud už vede sem na nádraží krátká cesta. Jediné, čeho se ještě bojím, že až umřu, zůstanu někde dole a už nikdy se nepodívám tam do mraků za ní a za letadly...“ odmlčel se a típl druhou cigaretu.

Seděli na nádražní lavičce ještě dlouho, mluvili o životě, o snech a nejvyšších hodnotách a on zjistil, že má k tomuto muži ze dna společnosti mnohem blíže, než tušil, blíže než ke kolegům, známým i ke své ženě. Byl to jediný člověk, který ho dnes dokázal pochopit.

A když jeho vyparáděná sousedka s úšklebkem nastupovala do večerního vlaku, jen se usmál. Zítra si bude půl města povídat o tom, jak pan učitel posedává na nádraží s bezdomovci, ale on bude vědět, že se nemá za co stydět, protože ač šel svou cestou, není tato cesta špatná. Jen musí být silný a zůstat s hlavou vztyčenou.

„Ty ses dočista zbláznil! Co si o nás teď lidi pomyslí?!“ hubovala ho žena, jen co otevřel dveře. Přivínil ji k sobě a chtěl ji políbit, odtáhla se.

„Jdi se, prosím tě, aspoň umýt,“ vzdychla.

Zavřel se v koupelně a sklesle si sedl na okraj vany. Po chvíli zvedl hlavu a uviděl v zrcadle svůj odraz. Kdo vlastně je? Má velký nos, mírně šedivé vlasy a pod nimi skrývá kdysi tolik posmívané odstávající uši. Ale co je pod tím, uvnitř?

Člověk jdoucí rovně, ale ne proto, že by směřoval přímo k cíli, ale proto, že jinam jej nepustí zábradlí. Dnes se ho pokusil přelézt, ale co z toho?

Stal se cizím i pro svou ženu, ale našel sebe. Co je víc?

Zítra začne zase jako obvykle a dnešek si zamkne hluboko v paměti jako neskutečnou vzpomínku. Bude si tak trochu cizí, ale bude to jednodušší, než být cizincem pro svět. Jen možná občas si půjde tajně posedět na nádraží...

Ale ještě před tím musí udělat jednu věc.

Potichu otevřel dveře dětského pokoje a zadíval se na svého nejmladšího syna. „Péťo, ještě nespíš? Naučíš mě kreslit letadlo?“

Osmnáctiletá Kristýna Varnušková z Havířova je studentkou gymnázia. Dosud psala jen „do šuplíku“ a jejím největším dosaženým úspěchem byla pochvala. Než se naučila psát, příběhy si kreslila.

3 OTÁZKY pro

Lenku Markovou

Literární soutěž Skrytá paměť Moravy Vás inspirovala ke vzniku školního předkola a autorského čtení studentů v rámci literárního semináře. Jak tyto aktivity hodnotí sami studenti?

Často kolem sebe slýchávám, že dnešní mladé lidi nic nezajímá, ničemu se nevěnují, nečtou a další ne příliš lichotivé názory. Přesvědčuji se v hodinách literárního semináře a hlavně v literárních dílnách, že studenti stojí o tvůrčí prostředí, stojí o to, aby se o jejich názory někdo zajímal, aby je sdílel nebo s nimi o nich polemizoval. Text se jim stává záznamem uvažování, cítění, myšlenek, představ a v neposlední řadě i přání. Na autorském čtení mají možnost podělit se s ostatními o výsledky tvůrčí činnosti, srovnávat své přístupy s ostatními, „ukázat se“, něčemu se přiučit.

Jaký pohled na Cizince v textech převládal?

Těžko říci, jestli nějaký pohled převládal. Ve více než šedesáti pracích se sešla celá řada přístupů: fantasy příběhy, antiutopie, několik „rozhněvaných mladých mužů“, témata historická (viz oceněná práce našeho studenta Jáchyma Lukeše o lidické tragédii) nebo chápání cizince jako člověka ztraceného a hledajícího sebe sama.

Jaká témata a problémy zajímají dnešní studenty obecně?

Nechci hovořit za studenty, ale domnívám se, že spektrum jejich zájmu je velmi široké. Opět se vrátím k tvůrčímu psaní – tematizování určitého problému může podnítit k tvorbě textu i neškoleného pisatele a z vlastní zkušenosti mohu říci, že vznikají texty originální, plné invence a fantazie.

Mgr. Lenka Marková vyučuje na gymnáziu na tř. Kapitána Jaroše český jazyk a literaturu a základy společenských věd. Od loňského roku pořádá v rámci svého školního semináře tvůrčího psaní školní předkolo Skryté paměti Moravy – do oficiální soutěže jsou pak zasílány až ty nejlepší práce, které jsou studenty prezentovány na školním autorském čtení.

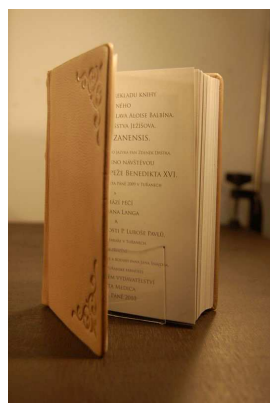
Bohuslav Balbín: Tuřanská Madona

Historik, dramatik, teoretik literatury, dramatu a řečnictví, pedagog a hagiograf Bohuslav Balbín (1621–1688) se narodil v Hradci Králové a většinu svého života strávil na různých místech v Čechách, jimž také ve svém díle věnoval svůj všestranný zájem.

Jeho vlastenecké cítění se však vztahovalo také na Moravu, jejíž historie, významné osobnosti a místopis jsou součástí jeho rozsáhlých prací. Právem má proto své místo také v literárních dějinách Moravy, a tudíž i v Památníku.

Dosud byl z monumentálního díla Bohuslava Balbína v češtině vydán jen nepatrný zlomek, od loňského roku je však dostupná také druhá kniha Balbínovy mariánské trilogie *Diva Turzanensis* (Tuřanská Madona neboli Historie zázraků blahoslavené Panny Marie). Podnětem k jejímu vzniku byla návštěva papeže Benedikta XVI. v Tuřanech v roce 2009 a o rok později byla vydána péčí Jana Langa a tuřanského faráře Luboše Pavlů v českém překladu Zdeňka Dršťky.

Balbín navštívil mariánské poutní místo v Tuřanech u Brna v letech 1655–1656, kdy v Brně působil jako řádový učitel v jezuitské koleji, a o dva roky později věnoval Tuřanské Madoně hagiografický spis *Diva Turzanensis* (1658). Tuto knihu napsal Balbín

na žádost děkana brněnského kapitulního kostela, ale ve druhé kapitole zmiňuje i důvody osobní: „...zdálo se mi, že mě sama Madona k tomu vybízí – když jsem přijal její ctihodné znamení (a přijal jsem je, když jsem se před třemi lety loučil s Tuřany), zdálo se mi, že ji slyším říkat: *Budu mít s tebou co do činění.*“ V tomto Balbínově díle se jeho mariánská úcta projevila nejsilněji, na úkor pasáží historických, ačkoliv i zde najdeme snahu zasadit historii poutního místa a sošky Panny Marie do kontextu českých dějin, zčásti oslabenou cenzorskými zásahy. Právě trojice pojednání o mariánských poutních místech: ve slezské Vartě, moravských Tuřanech a Svaté Hoře v Čechách, které vydal v průběhu 50. let, stála na počátku jeho prací hagiografických – zájem historika postupně převážil nad popisem mariánského kultu.

Dar pana Jana Langa, který na jaře věnoval Památníku jeden výtisk bibliofilského vydání *Tuřanské Madony* vázaného v kůži s číslem 41 z nákladu čítajícího sto kusů, rozšířil stávající řadu balbinian. Tato kniha byla zařazena do sbírkové knihovny pod přírůstkovým číslem 7/2011 a je přístupná (nejen) zájemcům o barokní literaturu.

Listonoš vítr

Před časem jsem došel k závěru, že Olomouc je pro mne pohyblivým svátkem zrovna tak, jako byla pro Ernesta Hemingwaye Paříž. Když v ní vyrůstáte nebo nějaký čas žijete, nosíte si ji pak v sobě jako něco svátečního, k čemu se můžete i po letech vracet. A pak si představte, že někdo z toulek po parcích vašeho pohyblivého svátku vytěží básnickou sbírku. Poznáte na první pohled, že je krásná, ale je v tom ještě cosi navíc. Pocit, že velmi rozumíte tomu, o čem autor píše, a že snad i trochu znáte to, co jej k psaní přimělo.

Přesně takový pocit se mi dostavil při prvním letmém prolistování nové knížky Radka Malého a Pavla Čecha *Listonoš vítr*. Oba autory jistě není třeba dlouze představovat. Stopa, již zanechali za posledních několik let v literatuře (nejen) pro děti, je sotva přehlédnutelná. Od Radka Malého připomeňme alespoň půvabný příběh *František z kaštanu*, *Anežka ze slunečnic* nebo sbírku básniček *Kam až smí smích*, Pavel Čech je znám především jako tvůrce poetických komiksů bez superhrdinů, jako jsou *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* či letos vydaný komiks beze slov *Dědečkové*, do něhož si může každý čtenář/divák doplnit své vlastní příběhy.

Tvořivost obou autorů v *Listonoši větru* mimořádně dobře zarezonovala. Vzniklo dílko, u něhož nerozlišíte, kdo k výslednému celku přispěl víc. Verše i obrázky jsou někdy více dětské, někdy více zadumané, rozverně i podzimně teskné. Prohání se jimi vítr, který jako listonoš nosí listy, jež „*přečíst místy se dají, místy nedají*“ – metařům na metly, do šnečích skořápek či k papírovým drakům na obloze. Že zrovna tohle není to správné téma do letního speciálu? Ale kdeže! Autorům *Listonoše* se podařilo učinit pohyblivý svátek i z podzimní nálady. Jestli patříte k lidem, kteří si libují v podzimních barvách, ve vůni kouře ze zahrad a

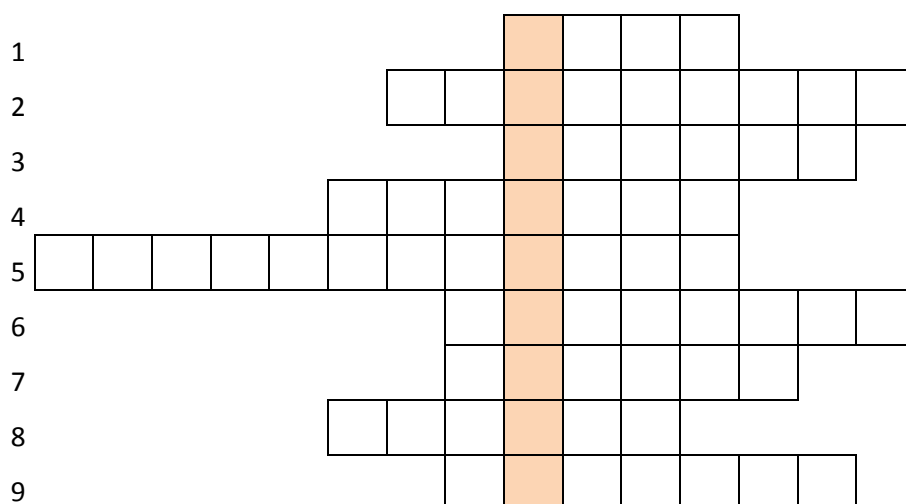
tu a tam i v plískanicích, pak vám *Listonoš vítr* spolehlivě doručí podzim až do domu v kteroukoli roční dobu. A pokud zrovna podzimní tesklivost nenáleží k vašim oblíbeným pocitům, pak nezapomínejte, *Listonoš* má pro vás na samotný závěr notnou porci naděje, že vše se zase v jaro obrátí:

Listonoš vítr ze své brašny
už stihl listy vysypat
do každé louže, každé kašny.
Tak čtěte si... pak běžte spát.

Pojedem spolu celou zimu
na oslíkovi ty a já,
budeme zpívat o podzimu
a dojedem až do jara.

Jiří David

Pohádková tajenka

- 1 Saň
- 2 Dcera krále
- 3 Hastrman
- 4 Propast v Moravském krasu
- 5 Čaroděj
- 6 Hanácký král
- 7 Zbojník z Janovic
- 8 Lesní strašidlo vydávající děsivé zvuky
- 9 Kouzlit

Několik historek ze života AG

Zajímavé a vtipné historky ze života všestranné osobnosti vládnoucí slovem psaným i mluveným se můžete dovědět nejen ze stejnojmenné knihy (Arnošt Goldflam: Několic historek ze života AG: Rozhovor s Petrem Štědrněm a Jiřím Trávníčkem, nakladatelství Host, Brno, 2006.), ale také v dalším, již sedmém Středění. Po prázdninové pauze nás přijde navštívit herec, dramatik, režisér, pedagog a spisovatel Arnošt Goldflam. Cesta k dramatickému umění brněnského rodáka, milovníka literatury (kromě české především ruské, židovské a německé) a dnes dobře známé tváře z divadelních prken i filmového plátna nebyla přímočará. Arnošt Goldflam ji vzal oklikou přes studium medicíny a řadu různorodých povolání (dělník ve slévárně, cenový referent). Múzy ho však nakonec přilákaly ke studiu činoherní režie na JAMU v Brně. Jeho dílo je spojeno s Hanáckým divadlem (dnes HaDivadlem), Divadlem Husa na provázku, ale také s Dejvickým divadlem, Divadlem Komédie, Klicperovým divadlem ad. Jako režisér působil i v zahraničí – v Rakousku, Německu a Polsku. Napsal asi padesát divadelních textů, z nichž polovina jsou jeho hry původní. Dětskému publiku je znám jako představitel řady rolí ve filmových a televizních zpracováních pohádek a pohádkových příběhů (Lotrando a Zubejda, Kačenka a strašidla, O ztracené lásce ad.) a zároveň jako autor knih určených právě jim (Standa a dům hrůzy, Tatínek 002, Tatínek není k zahazení – cena Magnesia Litera 2005).

Setkání s Arnoštem Goldflamem se uskuteční ve středu 14. září 2011 v 17 hodin v benediktinském klášteře v Rajhradě.

Z VAŠÍ KORESPONDENCE

V minulém čísle jsme věnovali rubriku *Některá (nejen) literární výročí* dokončení skladby Znamení moci Jana Zahradníčka. Jeho syn – Jan Zahradníček – nám zaslal následující reakci:

V posledním červnovém čísle se několikrát zmiňujete o básníku Janu Zahradníčkovi, za což Vám patří dík. Chtěl bych jen upřesnit dokončení jeho poémy Znamení moci, která byla skutečně dokončena v roce 1951, ale někdy dřív než v červnu, jak v článku píšete. Zatykač na Jana Zahradníčka byl vydán 13. června 1951, zatčen byl ráno 14. června v Brně. Děkuji, že si tuto skutečnost poopravíte.

Panu Zahradníčkovi děkujeme za cenné doplnění informací!

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace

připravuje Památník písemnictví na Moravě

Kláster 1, 664 61 Rajhrad

tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková

Autoři textů: Jiří David, Romana Macháčková, Andrea Procházková

Vychází desetkrát ročně, speciální číslo, ročník 5.